

Šľachtiteľský program oviec plemena walliská čiernonosá ovca

Úvod šľachtiteľského programu:

Tento šľachtiteľský program je vypracovaný s ohľadom na Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/1012 o zootecnických a genealogických podmienkach na plemenitbu čistokrvných plemenných zvierat, hybridných plemenných ošípaných a ich zárodočných produktov a na obchodovanie s nimi a ich vstup do Únie a ktorým sa mení Nariadenie (EÚ) č. 652/2014, smernice Rady 89/608/EHS a 90/425/EHS a zrušujú určité akty v oblasti plemenitby zvierat („nariadenie o plemenitbe zvierat“).

Šľachtenie oviec plemena walliská čiernonosá ovca (WA) vychádza zo Zákona č. 194/1998 Z. z. o šľachtení a plemenitbe hospodárskych zvierat a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o šľachtení a plemenitbe“) a Smernice Rady 89/361/EHS týkajúcej sa čistokrvných chovných oviec a kôz. Napĺňanie šľachtiteľského programu sa vykonáva v súlade so Zákonom č. 39/2007 Z. z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov, Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky č. 18/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o identifikácii a registrácii oviec a kôz v znení neskorších predpisov. Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva Slovenskej republiky č. 18/2001 Z. z. o vykonávaní kontroly úžitkovosti, kontroly dedičnosti a testovania úžitkových vlastností, kontroly zdravia, kontroly dedičnosti a testovania zdravia, hodnotenia zovňajšku hospodárskych zvierat, o založení a vedení plemennej knihy, založení a vedení plemenného registra, vedení predpísanej evidencie a o overovaní pôvodu hospodárskych zvierat, rozhodnutím komisie 90/254/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre schvaľovanie organizácií a združení chovateľov, ktoré zakladajú alebo vedú plemenné knihy pre čistokrvné plemenné ovce a kozy, rozhodnutím komisie 90/255/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria pre zápis čistokrvných plemenných oviec a kôz do plemenných kníh, rozhodnutím komisie 90/256/EHS, ktorým sa stanovujú metódy pre monitorovanie úžitkovosti a posudzovanie genetickej hodnoty čistokrvných plemenných oviec a kôz, rozhodnutím komisie 90/257/EHS, ktorým sa stanovujú kritéria schvaľovania čistokrvných plemenných oviec a kôz a používania ich spermy, vajíčok a embryí na plemenárske účely, rozhodnutím komisie 90/258/EHS stanovujúcim zootecnické certifikáty o pôvode čistokrvných plemenných oviec a kôz, ich spermy, vaječných buniek a embryí. Napĺňanie tohto šľachtiteľského programu sa musí vykonávať v súlade so štatútom plemenných kníh pre ovce chované na Slovensku. Tento šľachtiteľský program vychádza aj z dlhodobými stanovenými zásadami v predchádzajúcich štatútoch plemennej knihy pri šľachtení daného plemena na území Slovenskej republiky.

Napĺňanie a dodržiavanie tohto šľachtiteľského programu zaisťuje Zväz chovateľov oviec a kôz na Slovensku – družstvo, ako chovateľská organizácia nesúca šľachtiteľský program podľa Nariadenia EPaR č. 2016/1012 a ako uznaná chovateľská organizácia podľa zákona č. 194/1998 o šľachtení a plemenitbe poverená Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky vedením plemennej knihy.

Šľachtiteľský program je sústava šľachtiteľských opatrení vedúcich k zmene tých vlastností a znakov hospodárskych zvierat, ktoré rozhodujú o plnení cieľa chovu. Pri zachovaní zdravia a ekonomiky chovu. Na naplnenie šľachtiteľského programu sa stanovuje chovný cieľ.

Cieľom tohto šľachtiteľského programu je zvyšovanie genetickej hodnoty a úžitkovosti jedincov daného plemena na území Slovenskej republiky tak, aby nadväzoval na šľachtiteľské programy a chovné ciele v krajine pôvodu plemena a v ostatných krajinách Európskej únie. Tento šľachtiteľský program sa vzťahuje na územie Slovenskej republiky.

Charakteristika plemena

Plemeno walliská čiernonosá ovca je primitívne polohrubovlnové plemeno veľkého telesného rámca s pevnou konštitúciou, prispôsobené horským podmienkam, s vynikajúcou konverziou krmiva, s dobrou plodnosťou a je špecifické výskytom celoročnej ruje. Plemeno bolo vyšľachtené v Švajčiarskom kantóne Wallis, kde sa v drsných klimatických podmienkach Álp chová už od 15. storočia.

Exteriér plemena

Ovce plemena walliská čiernonosá ovca sú veľkého telesného rámca a k plemenným znakom daného plemena patrí výrazná oblúkonosá hlava a výrazné farebné znaky na hlave a končatinách, ktoré im dodávajú jedinečný vzhľad. Medzi charakteristické farebné znaky plemena patrí čierna hlava od mulca po stred nosa, čierne kruhy okolo očí, ktoré môžu byť prepojené s pigmentáciou na nosovej časti, čiernymi ušnicami, čiernym sfarbením v oblasti zápästného a päťového kĺbu a distálne od sponiek a u samíc čiernou škvrnou na chvoste. U samcov nie je čierna škvrna na chvoste povolená. Obe pohlavia sú rohaté. Rohy sú špirálovito zatočené. Krk je krátky a dobre osvalený. Hrudník je široký a hlboký. Chrbát je dlhý a rovný. Hrudné a panvové končatiny sú rovné, pevné s rovnobežným postojom, sponky sú rovné a primerane dlhé. Končatiny sú obrastené vlnou až po sponkový kĺb. Postoj končatín je pevný. Chvost je dlhý, obrastený bielou vlnou. U samíc sa na chvoste vyskytujú čierne škvrny. Vlna je biela, s výnimkou vyššie popísaných farebných znakov, dlhá a hustá, sortimentu D – D/E.

Úžitkové vlastnosti

Živá hmotnosť bahníc je 70 až 90 kg a živá hmotnosť baranov je 80 až 120 kg. Výška bahníc je 72 až 78 centimetrov a výška baranov je 75 až 83 centimetrov. Plemeno walliská čiernonosá ovca patrí medzi neskoré plemená oviec. Bahnice dosahujú plodnosť na obahnenú ovcu 160 %. Hlavným produktom je kvalitné mäso.

Postup šľachtenia plemena

Šľachtiteľský program plemena walliská čiernonosá ovca na Slovensku je zameraný na zlepšenie ukazovateľov. Základnou formou šľachtenia je čistokrvná plemenitba so zámerom zlepšiť plodnosť bahníc a osvalenie zvierat. Šľachtenie je založené na výbere najlepších jedincov do pozície rodičov ďalšej generácie. Základom šľachtiteľskej práce pre správne vytypovanie najlepších zvierat bude aj naďalej kontrola úžitkovosti.

Kontrola úžitkovosti sa bude zameriavať najmä na plodnosť bahníc a osvalenie zvierat. Do sledovania môžu byť zaradené aj niektoré objektívne ukazovatele zmäsilsti (plocha MLLT, hrúbka podkožného tuku).

Keďže sa jedná o málo početnú populáciu, ktorá sa na Slovensku chová len krátke časové obdobie je potrebné rátať s nákupom plemenníkov zo špičkových chovov mimo SR.

Plemenný štandard a chovný cieľ oviec plemena walliská čiernonosá ovca v SR

Ukazovateľ		walliská čiernonosá ovca (WA)
Základná charakteristika	<i>Plemenný štandard</i>	<ul style="list-style-type: none"> • veľký telesný rámec • neskoré plemeno s dobrou odolnosťou • polohrubovlnové plemeno oviec • ovce aj barany sú rohaté
Úžitkové zameranie	<i>Plemenný štandard</i>	Záujmové plemeno s charakteristickými exteriérovými znakmi
	Chovný cieľ	Záujmové plemeno s charakteristickými exteriérovými znakmi
Hmotnosť bahníc	<i>Plemenný štandard</i>	70 – 80 kg
	Chovný cieľ	80 – 90 kg
Hmotnosť plemenných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	80 – 100 kg
	Chovný cieľ	100 – 120 kg
Hmotnosť jariek	<i>Plemenný štandard</i>	40 – 45 kg
*Hmotnosť aukčných baranov	<i>Plemenný štandard</i>	50 kg
	Chovný cieľ	60 kg
Jemnosť vlny	<i>Plemenný štandard</i>	37 - 43 μ m, sortimentu D až D/E
Plodnosť na obahnenú ovcu	<i>Plemenný štandard</i>	160 %
	Chovný cieľ	170 % a viac

*uvádzaná hmotnosť sa týka baranov vo veku nad 1 rok